

BOEKBESPREKINGEN

HEMELWIJZER 1989

Theo Jurriëns, 1988 De Feniks Pers Meppel
ISBN 90-6654-577-1, 256 pagina's met illustraties.
Prijs f 24,75.

De sterrenhemel is geen dag hetzelfde en er bestaat dan ook ieder jaar weer de behoefte aan een boekwerk waarin de sterrenkundige verschijnselen van het komende jaar zijn opgenomen. In het Nederlandse taalgebied waren hiertoe de laatste jaren de 'Sterrengids' (van de Nederlandse Vereniging voor Weer- en Sterrenkunde) en de Belgische 'Hemelkalender' beschikbaar. Met ingang van dit jaar is daar een boekwerk bijgekomen: de 'Hemelwijzer', samengesteld door Theo Jurriëns, met medewerking van een groot aantal amateursterrenkundigen.

Het boek valt eigenlijk in te delen in vier stukken. Allereerst een deel waarin per maand de zichtbare sterrenkundige verschijnselen worden besproken. Dan volgt een deel met een aantal duidelijke sterrenkaarten. Het derde deel betreft een groot aantal tabellen aan de hand waarvan bij voorbeeld opkomsttijden van zon en maan, zichtbaarheid van planeten ed. Tot slot wordt in een aantal hoofdstukken nog een aantal actuele zaken uit ruimtevaart en sterrenkunde besproken.

Bij het maken van een jaarboek staat men eigenlijk altijd voor een keuze: Het boek moet voldoende informatie bevatten voor de wat meer gevorderde amateur die aan de hand van de gegeven informatie zijn waarnemingen verricht, maar het boek moet ook toegankelijk zijn voor de geïnteresseerde lezer voor wie het boek meestal een kennismaking is met de sterrenhemel. In de Hemelwijzer is geprobeerd hier een goede verhouding tussen te vinden. Gedetailleerde gegevens, enkele duidelijke opzoekkaartjes en wat diepgaande achtergrondinformatie maken boek bruikbaar voor de gevorderde amateur. Een duidelijke codering van de verschijnselen waardoor snel zichtbaar is welke apparatuur men voor het waarnemen van dit verschijnsel nodig heeft en hier en daar een korte toelichting maken het boek ook voor de beginner toegankelijk.

Als kanttekening dient hierbij wel opgemerkt te worden dat hier en daar een aantal begrippen worden gebruikt die voor de beginnende amateur wat uitvoeriger toegelicht hadden kunnen worden. Met name de hoofdstukjes waarin een bepaald sterrenbeeld wordt besproken zal voor de beginner nog wel eens wat onduidelijk zijn. Ook de wijze waarop de sterrenkaartjes gebruikt moeten worden zal meestal niet direct duidelijk zijn. Bij de diverse tabellen was ook een wat uitgebreidere toelichting op de gebruikte tekens op zijn plaats geweest. Toch zal dit boek als totaal genomen ook voor de beginnende amateur voldoende informatief zijn.

Wat opvalt is dat de schrijver oog heeft gehad voor detail en gevoel voor humor. Op een tekening ter toelichting van de

sterrenhemel in begin december treffen we een fraaie afbeelding van Sinterklaas aan. Ten behoeve van de politie zijn extra enkele tabellen opgenomen met de tijden van zonsopkomst en -ondergang voor de referentieplaatsen die door de politie worden gebruikt. Tekeningen en foto's die het boek goed illustreren, zijn allen zeer recent en geven een goed overzicht van de activiteiten van de hedendaagse amateur. Ook schroomt de schrijver niet om enige woorden te wijden aan bijzondere zaken, zoals de ster Nemesis, archeoastronomie en de vraag of er buitenaards leven is.

In het boek worden alle tijden aangegeven in UT (Wereldtijd). Voor de beginner is dit even wennen, maar het voorkomt wel verwarring m.b.t. zomer- en wintertijd. De kaarten zijn allen getekend volgens equinoctium 2000.0, waarmee de schrijver aansluit op de huidige ontwikkelingen binnen de (amateur)sterrenkunde.

Een nieuwe ster dus aan het Nederlandse en Belgische boekenfirmament, die jaarlijks de amateursterrenkundige duidelijk op de hoogte brengt van de verschijnselen die hem of haar het komende jaar staan te wachten.

Alex Scholten

Proceedings of the
International Meteor Conference '88
25-27 maart 1988, De Lutte, Nederland.

Editors **Jan Lanzing** en **Casper ter Kuile**.
Bilthoven 1988. 93 pagina's (A4 formaat).
Prijs f20,- (inclusief verzendkosten)

Half december vorig jaar kwamen de proceedings van de Internationale Meteoren Conferentie 1988 uit, die in dat jaar in De Lutte in Nederland plaatsvond. Het boekwerk bevat samenvattingen van de voordrachten en discussies die tijdens de conferentie werden gehouden. De eerste indruk van het boek is gunstig: het heeft een fraaie omslag en het is ingebonden m.b.v. een ringbandje. Dit laatste heeft als nadeel dat de bladzijden wat moeilijk omslaan, maar het voordeel t.o.v. een gelijmde kaft is dat ook na enige keren openslaan alle bladzijden in het boek blijven zitten. Alle aangeleverde teksten zijn door de samenstellers opnieuw ingetikt en m.b.v. een laserprinter uitgeprint. Dit heeft geleid tot een uniforme lay-out en een mooie donkere letter. De enige aanmerking hierop is misschien het gebruik van een nogal grote letterbreedte, waardoor de bladspiegel een beetje uitgerekte indruk geeft. Voor de leesbaarheid is dit echter geen bezwaar. Doordat kennelijk gebruik is gemaakt van een tekstverwerker met Engelse spellingscontrole is de tekst naar mijn weten vrij van spelfouten. Helaas is niet een vergelijkbaar programma voor Engelse grammatica beschikbaar, maar omdat ik zelf ook als auteur in het boekwerk sta, zal ik hier niet de eerste steen werpen. Vrijwel alle bijdragen aan

de conferentie zijn in de proceedings terug te vinden met als opvallendste uitzonderingen de bijdragen van B.A. Lindblad en de discussie over de oprichting van een Internationale Meteoren Organisatie. Daartegenover is wel een uitgebreid artikel van G.V. Andreev uit de Sowjet Unie opgenomen, die op de conferentie zelf niet aanwezig was.

De gemiddelde lengte van de bijdragen is ruim drie pagina's, maar er zit wel een flinke spreiding in. Het was naar mijn mening beter geweest om de auteurs richtlijnen te geven over de omvang van hun artikel, zodat op dit punt de uniformiteit wat groter was geweest. Wat betreft inhoud zijn de proceedings een goede afspiegeling van wat er tegenwoordig zoal op gebied van amateur meteorenastronomie gebeurt. Als voorbeelden kan ik geven een verdeling van de sterkte van radioreflecties aan meteoren door Jeroen van Wassenhove (België) en de bepaling van zwerm populatie indices uit een groot aantal Oost-Duitse waarnemingen van de laatste jaren door Jürgen Rendtel. Ondanks alle geluiden van de laatste tijd, ook in deze proceedings, dat het amateurwerk bijna professionele vormen aan zou nemen, is het opvallend dat bijna alle bijdragen in deze proceedings betrekking hebben op elementaire zaken als waarneemtechnieken en dataverwerking, zonder dat dit direct iets toevoegt aan werkelijke kennis over meteoren. Bij professionele publicaties krijgt steeds dit laatste punt vrijwel alle aandacht. De conclusie is duidelijk maar moet niet negatief opgevat worden. Laten we als amateurs doen wat we leuk vinden en hier enthousiast aan anderen over vertellen. Dat is wat in deze proceedings gebeurt en hopelijk in de toekomst voortgang zal vinden. De proceedings mag u als metoorwaarnemer zeker niet missen.

Marc de Lignie

